

A gazdasági szakok a legnépszerűbbek a 2001/2002-es tanévben is.

Felhígyult bölcsészkarok

– Lát kimutatható színvonalbeli változást az utóbbi öt-tíz esztendő bölcsészévfolyamai között? – kérdeztük Kristó Gyulát, a Szegedi Tudományegyetem történészprofesszorát.

– Határozott színvonalcsökkenés tapasztalható, de ez a világ legtermészetesebb dolga. A bölcsészkarok korábban az elitmezőnybe tartoztak, s így eleve a jobb tanulók jelentkeztek szakjaikra. Ráadásul amíg egy korosztály 10–12 százaléka került az egyetemekre, addig értelemszerűen a legjobbak legjobbjai a bölcsészkarokon tanultak. Az elmúlt tíz évben óriási átrétegződés történt. A bölcsészkarok teljesen leértékelődtek, és emögött nem szakmai eljelentéktelenedésük áll, hanem az, hogy az általuk nyújtott képzést degradálta az élet. El fogunk jutni oda, hogy a felsőoktatás leképezi a társadalmat: amelyik részét preferálja a kor, ott lesz jó a „hallgatói anyag”. Ugyanakkor az is tény, hogy ha egy korosztály 40 százaléka jut be a felsőoktatásba, az eleve hatalmas felhígulást jelent.

– **Úgy gondolja, hogy más karokon sokkal jobb a helyzet?**

– Természetesen. Családbeli példák is mutatják, hogy például a közgazdasági karokon sokkal magasabb a hallgatói színvonal, jobb a „génállomány”.

– **Hogyan éli meg a változást?**

– Tudomásul kell vennünk, hogy az alapképzés egyre inkább emelt szintű középiskolai képzésnek felel meg, amit azonban nem élek meg teljes kudarc-ként, mert cserébe megkaptuk az új típusú doktori képzést. A jobb oktatók – szerénytelenség ne essék, magamat is idesorolom – már a Kádár-korszakban is próbáltak efféle elitképzést megvalósítani, amikor pedig kifejezetten tiltották. Szerencsére most ezt legálisan tehetjük.

H. G.

Tömegesedés és piackövetés

A magyar felsőoktatás felvételizőfronton évről évre rekordot dönt. Igaz, egyedüli versenyzőként nincs nehéz dolga, a folyamatos növekedést mégis sikerként könyvelhetjük el. Ez ugye az egyik vélemény. Mások inkább attól tartanak, ez esetben sem törvényszerű, hogy a mennyiség átmegy minőségbe, értsd: diplomás gárdánk túlzottan felhígyult.

Mindkét oldalon elhangozhatnak reális érvek és el-lenérvek, az azonban tény, hogy számbeli mutatóinkkal kezdjük megközelíteni a nyugat-európai szintet. A most kezdődő szemeszterben csaknem 300 ezer hallgató vesz részt valamilyen felsőfokú képzésen. Ez több mint két és félszeres növekedést jelent az 1990-es adatokhoz képest: akkor 107 ezer diák volt valamelyik főiskola vagy egyetem hallgatója.

Nehezen mérhető, hogy az elmúlt évtizedben a felvételi követelmények színvonala mennyivel süllyedt és mennyivel lettek könnyebbek a vizsgák. Ám – ha a formállogika mentén haladunk – ezenkívül csak egy lehetséges magyarázatunk maradhat a hallgatói létszám robbanásszerű növekedésére. Az viszont sajnos szintén tény, hogy az oktatási épületek, kollégiumok egy hallgatóra jutó négyzetmétere nagyságrendekkel lassabb ütemben gyarapodott, mint a bennük tanuló, lakó hallgatóké. Így néhány intézmény helyzetét hitelesen jellemezhetjük a tragikus jelzővel, és gyakran csak szervezéstechnikai bravúrral – késő délutáni, hétvégi oktatás, bérelt tanterem – sikerül az oktatás optimális háttérét megteremteni. A közelmúltban megkezdett felsőoktatási nagyberuházások talán segítenek némileg a helyzeten, ám az évről évre több felvételizőnek addig is helyet kell találni valahol.

Az idén 149 ezren küldték el valamelyik intézménybe jelentkezési lapjukat, ez 7 ezernél több, mint tavaly. A felvételizőkedv tehát nő, a keretszámok azonban végesek. Szeptemberben a „hallgatójelöltek” közül államilag finanszírozott alapképzésben 50.904-en kezdhetik meg tanulmányaikat, ez alig ötszázal több, mint tavaly (50.436), és a '99-es adatok sem sokkal alacsonyabbak (49.650).

Visszafordítva: közel 7 ezernél több fiatal nem vettek fel az idén, mint tavaly. (1990-ben 20 ezer ember nyert felvételt egyetemre vagy főiskolára.)

Jelentős változás, hogy az összes felvételiző csupán 59 százaléka jelentkezik nappali tagozatra. Tehát a felsőfokú tanulmányok folytatása egyre inkább nem tulajdonítható a fiatalok olyan rétegének, akiknek egyetlen státusuk a hallgatói jogviszony: egyre inkább kiterjed a munka mellett diplomát szerzőkre is. Ez a témában járatosak szerint egyértelműen egyfajta „tömegesedési és piackövető folyamat”, amit az is alátámaszt, hogy a felvételizők 8 százaléka másoddiplomás képzésre adja be jelentkezési lapját. Úgy tűnik tehát: erősödik az a tendencia, amit a szakértők „life-long learning”-nek, vagyis élethosszig tartó tanulásnak neveznek.

Mára jelentősen átalakult a divatszok mezőnye is: míg húsz-harminc évvel ezelőtt az „elit” az orvosi egyetemeket és bölcsészkarokat, tíz évvel ezelőtt pedig a jogi egyetemeket látogatta, ma a gazdasági és informatikai szakok vezetnek a népszerűségi rangsornak. Főleg az informatika presztízse – összhangban piaci értékével – nőtt rohamosan: az előző év adataihoz képest az ebbe a szakcsoportba első helyen jelentkezők aránya 44 százalékkal, míg az összes jelentkező aránya 60 százalékkal nőtt. Kissé meglepőbb, hogy az első helyes bölcsészjelentkezők aránya is jelentősen (17%) nőtt a tavalyihoz képest, noha konvertálhatósága – a beiratkozás pillanatában legalábbis – nehezen tippelhető meg.

A jelentkezési arányok intézményenkénti bontását vizsgálva kiderül, hogy továbbra sem vesztek népszerűségükből a klasszikus tudományegyetemek, közülük is az ELTE vezet toronymagasan. Azonban, mutatva a gazdasági szakok árszínvonalának növekedését, felzárkózott közéjük – megelőzve a Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemet is – a Budapesti Gazdasági Főiskola is.

Érdekes adat, hogy a diákok egyre inkább szeretnek lakhelyükhöz közel tanulni. Azokban a megyékben, ahol felsőoktatási központok létesültek, és a továbbtanuláshoz nem kell feltétlenül elhagyni az otthon, megnőtt a felvételizők száma. Ez valószínűleg összefügg azzal is, hogy egyre több diák végez valamilyen munkát a tanulmányai mellett, ami inkább az állandó lakóhelyhez kötött.

Pálinkás Norbert

(Adataink az Országos Felsőoktatási Felvételi Irodától származnak. www.felvi.hu)

Az összes jelentkezések száma szakcsoportos bontásban:

Agrár: 22.233

Állam- és jogtudomány: 34.499

Bölcsész: 42.648

Gazdasági: 67.746

Katonai: 818

Műszaki: 46.897

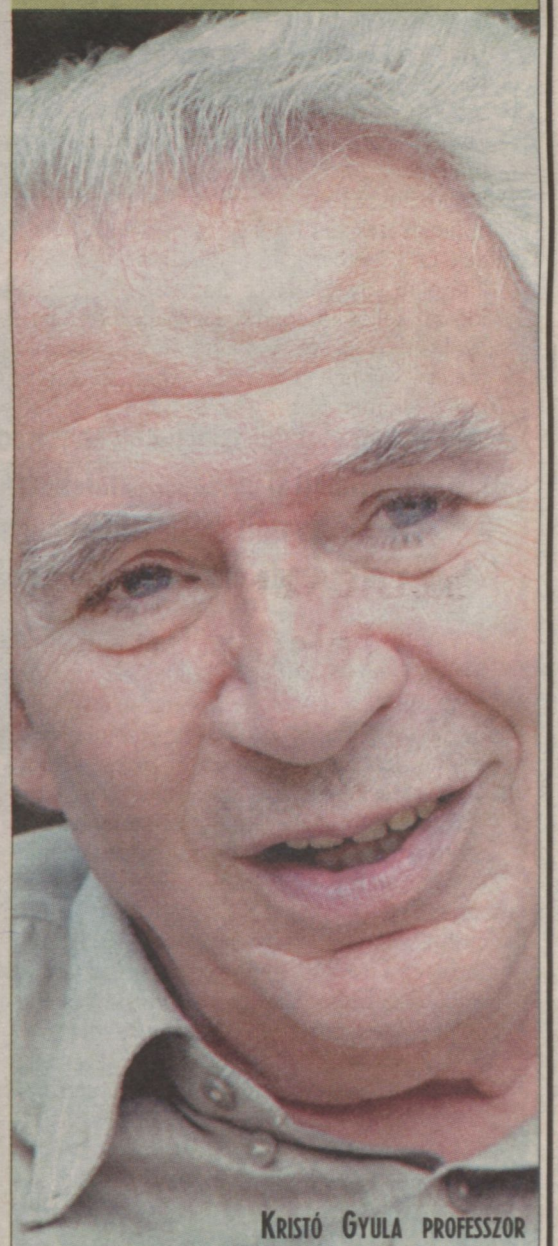
Művészeti: 7487

Orvos: 14.002

Tanár: 30.891

Tanító és óvopedagógus: 18.097

Természettudományi: 15.352

KRISTÓ GYULA PROFESSZOR

FOTÓ: TÖMEGESÉDÉS...: GYUGVI PÉTER • KRISTÓ GYULA: SCHMIDT ANDREA